

3. Het verhaal van Naäman

Naäman

Naäman, de bevelhebber van het Aramese leger, stond bij zijn koning in hoog aanzien en werd zeer door hem gewaardeerd, want de HEER had hem voor Aram een grote overwinning laten behalen. Maar deze grote krijgsman leed aan huidvraat. – vers 1

Het verhaal uit 2 Koningen 5 situeert zich ergens in het midden van de negende eeuw voor onze jaartelling. Naäman, legeroverste van de koning van Aram (Syrië), een van de vijanden van Israël, was erg succesvol. Hij behaalde overwinningen en werd bijzonder gewaardeerd door zijn koning, Hij was ook rijk (hij neemt 360 kg zilver, een kleine 100 kg goud en 10 staatsiegewaden mee als geschenk voor de profeet in Israël – vers 5)...

Maar...

hij leed aan huidvraat. Het gebruikte woord kan slaan op allerhande huidkwalen, en ook op melaatsheid. In Israël waren er hele strenge regels waardoor mensen met 'melaatsheid' geïsoleerd werden. Waaraan Naäman precies leed weten we niet. Dat het wel ernstig met hem gesteld was, begrijpen we uit de reactie van de koning van Israël: "Ben ik soms een god dat ik kan beschikken over leven en dood?" (vers 7)

Melaatsheid wordt vaak gebruikt als symbool voor zonde. Natuurlijk kon je zeggen : ach, zo erg is dat toch niet. Enkele plekjes... En inderdaad, het zijn niet die enkele plekjes die gevaarlijk zijn. Het zit dieper. Het lichaam wordt gevoelloos, weefsels worden beschadigd zonder dat men er erg in heeft en verrotten tot uiteindelijk nog slechts een wrak overblijft. Het kwade vreet. Zonde vreet... doet rotten... compromitteert de toekomst...

Samen overleggen

- Succesvol, gewaardeerd, rijk... en toch... Schijn kan bedriegen. Heb je dat ook al ervaren (zelf of in je onmiddellijke omgeving)? Vertel!
- Bespreek met elkaar wat het beeld van melaatsheid ons leert aangaande zonde. Waarom is zonde erg?

Het slavinetje uit Israël

Nu hadden de Arameeërs op een van hun strooptochten uit Israël een jong meisje meegevoerd, dat als slavin diende bij de vrouw van Naäman. Zij zei tegen haar meesteres: 'Ach, kon mijn meester maar eens naar de profeet in Samaria gaan, die zou hem wel genezen.' – verzen 2,3

Als jong meisje gevangen genomen en moeten dienen als slavin in een vreemde (vijandige) omgeving... en er toch in slagen om niet verbitterd te raken, een zeker positivisme te behouden, het geloof te bewaren. In plaats van bij zichzelf te denken 'goed zo, die verdient niet beter', reikt ze de oplossing aan.

Samen overleggen

- Hoe moeilijk / makkelijk is het om positief te blijven in moeilijke omstandigheden? Kun je concrete voorbeelden geven? Kan geloof hierbij een hulp zijn? Op welke manier? En welk soort geloof? Kan een bepaald 'geloof' het ook moeilijker maken?
- Wat het meisje zegt in vers 3 is het enige getuigenis dat we van haar hebben... Is dat niet wat minnetjes? Als gelovige moet je toch uitkomen voor je geloof te pas en te onpas; mensen proberen te overtuigen van de (of: onze) waarheid? Of niet? Wat is volgens jou de essentie van 'getuigen'?
- Het meisje greep gewoon een concrete kans aan die zich aanbood om iemand in haar directe omgeving te helpen. Is dit voldoende als getuigenis? Deel met elkaar concrete situaties in je directe omgeving waar je graag 'iets zou willen doen'
- De boodschap van het meisje is eenvoudig: 'Ga naar de profeet in Israël!' Welke boodschap(en) vind jij belangrijk genoeg om te delen met mensen uit je omgeving?
- Welke rol speelt de idee van 'hoop' in het hele gebeuren? Hoe belangrijk is dat vandaag?

De koning van Israël te Samaria

In de brief die Naäman aan de koning van Israël overhandigde, stond het volgende: 'Met deze brief stuur ik mijn dienaar Naäman naar u toe, om door u van zijn huidvraat te worden genezen.' Zodra de koning van Israël de brief gelezen had, scheurde hij zijn kleren en riep uit: 'Ben ik soms een god, dat ik kan beschikken over leven of dood? Hij stuurt mij deze man om hem van zijn huidvraat te genezen. Let op mijn woorden: hij is uit op een conflict met mij!' (verzen 6,7-

In Israël was de koning niet alleen politiek en militair een belangrijk iemand, hij had ook een religieuze voorbeeldfunctie. Blijkbaar wist hij echter minder af van God en de profeten dan dat meisje dat gevangelijk was weggevoerd.

Samen overleggen

- Wat vind je van de reactie van de koning? Begrijpelijk? Arameeërs (Syriërs) waren vijanden van Israël. Ze hadden er onlangs zelfs nog een strooptocht gehouden (en dat meisje gevangen genomen).
- Hoe is het gesteld met 'achterdocht' in onze maatschappij / in onze hedendaagse wereld / in de kerk? Hoe kan achterdocht overwonnen worden?
- De koning was niet in staat om Naäman te genezen. Het enige wat hij moest doen was hem doorverwijzen (vers 8). Samenwerken en delegeren... ook belangrijk in het kader van zending vandaag?

De profeet Elisa en Naäman

Naäman reed met zijn strijdswagen naar het huis van Elisa. 10 Elisa stuurde iemand naar buiten om hem te zeggen: 'Baad u zevenmaal in de Jordaan, dan zal uw huid weer gezond worden en zult u weer rein zijn.' Kwaad ging Naäman weg. 'Ik had gedacht dat hij zelf naar buiten zou komen,' zei hij. 'En dat hij de naam van de HEER, zijn God, zou aanroepen en met zijn hand over de aangetaste plek zou strijken, en zo de huidvraat zou wegnemen. 12 Zijn de rivieren van Damascus, de Abana en de Parpar, soms niet beter dan alle wateren in Israël? Had ik me daarin niet kunnen baden om rein te worden?' Verontwaardigd draaide hij zich om en ging weg. (verzen 9-12)

De profeet ontvangt de legeroverste niet persoonlijk, maar stuurt 'iemand' met een boodschap. Gebrek aan eerbied voor een VIP? Gebrekkige PR?

Bovendien lijkt de opdracht die hij geeft totaal onzinnig en onlogisch...

Niet dat Naäman niet bereid was om concrete stappen te zetten. Hij had immers die hele reis ondernomen. Alleen was het niet wat hij verwachtte... Bijna liep hij zijn genezing mis! Gelukkig had hij dienaren mee die alert en moedig genoeg waren om hem op andere gedachten te brengen.

Samen overleggen

- Hoe beoordeel jij de houding van de profeet? Had hij het 'beter moeten verkopen'? Waarom gebeurt alles zo discreet denk je? Wat is het gevolg hiervan? Kunnen wij daar iets uit leren in het kader van 'evangelisatie'?
- Naäman is ontgoocheld. Hij had een meer theatraal gebeuren verwacht. Ietsje meer spektakel. Hoe reageer jij op 'spektakelgodsdienst' (of: spektakellevangelisatie)? Kun je daar voorbeelden van geven? Wat is het gevaar?
- Wat is het belang / het gevaar van wonderen en spectaculaire genezingen?
- Eigenlijk was wat de profeet vroeg heel eenvoudig... Als we dit omzetten naar zending vandaag: zou het kunnen dat we het mensen soms te moeilijk / te gemakkelijk maken?
- Stappen moeten zetten, ook al is het anders dan je verwachtte... Is je dat ook al overkomen? Vertel!

Gechazi, de knecht van Elisa

Toen keerde Naäman met zijn hele gevolg naar Elisa terug, maakte bij de godsmann zijn opwachting en zei: 'Ik wist wel dat er behalve in Israël in de hele wereld geen god is. Alstublieft, neemt u een geschenk van uw dienaar aan.' 16 Maar Elisa antwoordde: 'Zo waar de HEER, in wiens dienst ik sta, leeft, ik zal niets aannemen.' En hoe Naäman ook aandrong, Elisa bleef weigeren. (verzen 15,16)

Naäman was nog niet zo lang vertrokken, toen Elisa's knecht Gechazi bedacht: Mijn meester heeft de Arameeër Naäman voor het hoofd gestoten door het geschenk dat hij voor hem had meegebracht te weigeren. Zo waar de HEER leeft, ik ga hem zo snel mogelijk achterna om iets van hem aan te nemen. (verzen 19-20)

Naäman wordt genezen, en daar is hij heel dankbaar voor. Merk op dat hij de geschenken pas geeft na zijn genezing. Hij biedt ze niet aan als een soort 'voorafbetaling'. Ondanks sterk aandringen van Naäman weigert de profeet Elisa ook maar iets aan te nemen. Zijn knecht Gechazi echter vindt het een gemiste kans. In vers 20 heeft hij een pracht van een smoes om zijn geweten te sussen. Van het een komt echter het ander: uiteindelijk volgt er een hele aaneenschakeling van leugens en bedrog (lees ook de verzen 21 tot 27).

Samen overleggen

- Kerk, rijkdom en gewin... dit is echt geen goede combinatie. Probeer met elkaar voorbeelden te vinden uit de kerkgeschiedenis.
- Ik vermoed dat bij de vorige vraag vooral andere kerken naar voor worden geschoven... Hoe zit het met onze kerk? Evangeliseren, want onze kerken moeten vol lopen met mensen die tienden betalen... Hoe groot is de verleiding? Hoe groot is het gevaar dat de ware en juiste motivatie verdrinkt in andere beweegredenen?

Tot slot: Ga in vrede!

Ik wist wel dat er behalve in Israël in de hele wereld geen god is. (v. 15)

'Als u werkelijk niets van uw dienaar wilt aannemen, wees dan zo goed mij twee muilnierlasten aarde mee te geven. Ik verzeker u dat ik nooit meer offers zal brengen aan andere goden dan de HEER. 18 Maar ik hoop dat de HEER mij het volgende zal willen vergeven: wanneer mijn vorst naar de tempel gaat om zich voor Rimmon neer te buigen, steunt hij altijd op mijn arm, zodat ik wel gedwongen ben me ook in de tempel van Rimmon neer te buigen. Ik hoop dus dat de HEER het mij zal willen vergeven wanneer ik me neerbuig in de tempel van Rimmon.' 19 Elisa antwoordde: 'Ga in vrede.' (verzen 17-1)

Het slot is verrassend. Naäman 'bekeert zich' tot de God van Israël. Hij wil graag wat aarde van Gods land meenemen. Hij heeft echter een gewetensprobleem: zijn koning zal van hem verwachten dat hij hem vergezelt in de tempels van de afgoden, om er te offeren. Eigenlijk wil hij dat liever niet... Het antwoord van de profeet is verrassend: "Ga in vrede!"

Samen overleggen

- "Ga in vrede!" ... Hoe reageert u hierop? Had Elisa Naäman niet moeten aansporen om het been stijf te houden, te weigeren en op God te vertrouwen? Geen compromissen sluiten, toch? Dat is in elk geval wat veel van onze mensen is voorgehouden... En toch "Ga in vrede!" Praat hier over met elkaar, liefst ook met concrete voorbeelden!
- Wat aarde uit Israël... Een soort relikwie? Bijgeloof? Of kan het ook iets anders zijn? Bijvoorbeeld iets concreets, als blijvende tastbare herinnering en aansporing? Wat zou dat vandaag kunnen zijn, in onze situatie?